

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 348.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e99346/facsimile.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Dermed saa jeg, med Hensyn til min **Bemærkning om**, at Embedsmændene skulle gjøre en vis delent Tjeneste, og ikke, forinden de havde opfyldt denne, kunne faa Embedet, men at de derimod, naar de havde opfyldt Embedet, skulde være fritagne, vedblive denne min Bemærkning, og er det en Betjening, at i saa Fald ogsaa alle geistlige Embedsmænd, saalange de bløde i deres Embede, ville nyde godt af denne Betjening. Da hele denne Beslutning er udgaaet af de tidligere Udsat, og der derimod i det nu forelagte Forslag findes den Bestemmelse, at Enhver, som har modtaget den geistlige Ordination er fritaget for al Krigstjeneste og skal afsættes af Kullen, vil det, saavidt jeg kjenner, derfor være Folgen, at den theologiske Kandidat, som allerede har begyndt sin Krigstjeneste, vil, naar han kaldes til Præst og bliver ordineret, derved udtrede af Hæren og fritages for videre Krigstjeneste. Det vilde nemlig være ynderligt, om en theologisk Kandidat fra sit 23de Aar — til hvilken Tid man kan forudsætte, at de fleste ville afsætte deres Krigstjenestes Udseelse — og indtil sit 41de Aar, ville skulde kunne blive ordineret som Præst. Jeg forhaar derfor Udseelse i § 6 saaledes, at enhver geistlig Ordination skulde fritage for al Krigstjeneste. Men derved aabnes, saavidt jeg kjenner, en stor Værlighed til at fritage theologiske Kandidater, da de, ved enten at ordineres som personelle Capellaner, eller ved i en højere Alder, men inden de have opfyldt deres Børnepagt, at bestilles som Præster, hvorved de jo kunde være fuldkommen kvalificerede, ville blive fritagne for Krigstjenesten, medens de tidligere Lovbest. skulde derimod ved den Bestemmelse, at Kongen ikke vilde faa nogen til Embedet, forinden han havde udnævnt en Garnisonskorpse af 4 Aar. Der bør derfor, for at Børnepagten virkelig kan blive fuldkommen almindelig, i Anordningen tages en Bestemmelse om, at Embedsmænd vel skulde fritages for Krigstjenesten i dennes hele Udførelse, men at de ikke maatte blive Embedsmænd, før de have opfyldt en Del af samme, nemlig den Tjeneste, som Alle uden Undtagelse bør udføre.

Det vil ei heller være stor Værlighed at bestemme Begrebet om Embedsmænd, hvilket ikke tidligere var udtrykt saaledes, som den ærde foresaaende Tale har nævnt, det der ikke benyttet Udtrykket Bestilling, men kongelig Bestilling eller anden Ansættelse som Embedsmænd, fulge en af Hans Majestæt Kongen selv udtrykket Erpektion, hvorved Begrebet uden tvivl er tilstrækkelig nøjagtigt betegnet.

Barfod: Ved § 6 i det foreliggende Udsat er der taget meget Hensyn til en Vands Stilling; men der er en anden Ting, som der ikke er taget Hensyn til, hvilken ved denne § eller, saavidt jeg kjenner, ved nogen anden, nemlig en Vands Tro. Hvis en Præst erklæret, at det hævdes var stridende mod hans Samvittighed eller Bestille at udføre Børnepagten, saa indseer jeg ikke, hvorfor der skulde være nogen Nødvendighed for at fritage ham. Men derimod gives der mangfoldige, baade Præster og Ikke-Præster, og jeg kan endog nævne et heelt Troessamfund nemlig Quærens, imod hvis Ansættelse af Krigstjeneste strider. Dette er der ikke taget Hensyn til, og derfor kunde jeg ønske, at der maatte blive taget mere Hensyn til en Vands Tro, end til hans Stilling, saa at en Undtagelse kunde komme til at gjælde for dem, der isigle deres Tro, og deres religiøse Ansættelse ere ude af Stand til at forrette Krigstjenesten.

Justitsministeren: Jeg troer, at det dog er temmelig tvivlsomt, om det vilde være et rigtig Princip at overlade til Enhver Samvittighed, om han vil gaae med i Krigen eller ikke, og jeg tilhaar, at der kan er en eneste Undtagelse, som man fra Regeringens Side har troet, ganske at kunne passe med Principet i de øvrige Bestemmelser i Udsat, nemlig, at de, som have modtaget geistlig Ordination, skulde være fritagne for Krigstjeneste og afsættes af Kullen, idet man har antaget, at den Bestille, som overalt gjer sig gjældende med Hensyn til den geistlige Stands Værlighed, i det Ord vilde tale for denne Undtagelse og for det mindre Sammelige i, at den, der er i en saadan Stilling, skulde underkastes den Subordination og den Ojering, som tilfalder den Militære. Spørgsmaal derfor sig nærmest her, om der er tilstrækkelig Anledning til at fritage alle Embedsmænd. Jeg kan ikke troe, at Principet om almindelig Børnepagt derre skulde indskrænkes ved at alle Embedsmænd blive fritagne under Betjening af, at de udføre en vis Tjeneste. Jeg

troer, at Principet om almindelig Børnepagt derre bedre skulde være at alle i saa højsende settes paa lige Fod. Kun holdt det var Nødvendighed tilfælde for at undtage nogen Embedsmænd, burde en saadan Undtagelse gives Værlighed. Det har været sat under omhyggelig Overveelse i Ministeriet, hvorved det kunde antages, at Statskassen vilde lide et væsentligt Skaar, dersom man udnævnte en saadan Undtagelse, der tidligere havde været påtænkt at indføres ved de Stændernes forelagte Udsat, og isigle denne Overveelse har man troet at kunne antage, at Statskassen ikke vilde afsættes for noget væsentligt Skaar derved. Man har nemlig troet, at de Embedsmænd, hvis Nærverelse var uundgåelig fornøden, saa at deres Embede ikke kunde blive defteret, uden at de selv personlig være nærværende, i Regelen vilde være afsatte saaledes, at de vilde være stand til at stille en Anden for sig. Dette haar naturligvis i nær Sammenheng med den Stillingstret, som er bleven indbrømt i Udsat, og var denne Bestemmelse ikke tilfælde, kunde der vel være Spørgsmaal, om Statens Tjeneste fordrer, — det indbrømmer jeg —, at Embedsmændene fritages for Krigstjenesten. Derigt vil Forholdet i Regelen stille sig saaledes, at Embedsmænd selv vilde blive bestilte, forend de enten have udført deres fulde Tjeneste, eller stillet for sig, thi saalange som Tjeneste udføres af dem, vilde de ikke kunne faa noget Embede, i hvilket de ikke kunne indskrænke baade deres Embedspagt og tillige deres Tjenestepagt. Men naar Sagen stiller sig saaledes, kommer man overent til det samme System, som naar enhver Embedsmænd først skulde have udført sin fulde Tjeneste; thi det er vel at forudsætte, at den Tjeneste, der vil udføres dem efter den fulde Tjenestens Udsat, selv vil blive saa langvarig og trykkende, at de ikke enten kunne overblive at besørge deres Embedsforretninger, eller stalle en anden til at udføre dem for sig, eller endelig stille for sig til Udførelse af deres militære Pligter. Man har derfor troet at kunne undgaae, at optage en saadan Undtagelse fra Systemet, som det vilde være, dersom alle Embedsmænd skulde fritages.

Næe: Jeg skal kun tillade mig en lille Bemærkning. Da Grundloven forudsætter, at Enhver uden Hensyn til Tro skal udføre den almindelige Børnepagt, saa maatte Quærens, om hvem der nylig var Tale, enten blive berettiget eller underkastes sig Værlighed i Børnepagten, uden forsaavidt man, da deres Tro fordrer dem at der sigle i det Menestemyndere, man betegner med Navnet Krig, vil gjere en speciel Undtagelse for deres Stund, og imod en saadan Undtagelse skulde jeg Justet have at indvende.

Barfod: Jeg maatte være ganske feil underrettet, hvis man ikke i Sommer i Næste fandt sig med til at undtage en Quæren, der var afstret for at gaae med Contingenten til Slesaa.

Lord: Jeg skal ikke tale et Ord mere, om det er påsende eller upåsende, at den geistlige Stand der sigle i Krigen. Jeg skal i saa Henseende alene beholde mig til den heit ærde Kultusministers Indringer; men jeg skal tillade mig at anfere, at vore Forfædre i deres Tode have udtalt den samme Mening. Det siges nemlig i Christian den Femtes danske Lov 2—11—2: om Præsten, at de ikke maatte nogen „Vanden, Raarer eller Wyffer bære, eller med sig føre.“

Jeg herte ei rettere, end at den heilærværdige Biskop i Sjælland Elst forbeholdt sig at stille et Amendement om, at ogsaa andre Seclers anerkjendte Præster skulde være fritagne fra Krigstjeneste. Dersom dette ikke er hans Mening, saa forbeholder jeg mig at stille et saadant.

Nigreen-Høising: Efter hvad den heilærværdige Justitsminister nylig har anfere, saa jeg antage, at Meningen er den, at Embedsmænd ikke skulde kunne erholde nogen Dispensation fra den Krigstjeneste, som de ere pligtige at yde efter den Lov, som nu vil blive udgivet, og at Vedkommende derfor enten maatte forrette denne, uanset deres Embedet, eller stille en Anden for sig. Under Forudsætning altsaa af, at det Amendement, jeg først har bebudet, nemlig, at Ingen maatte blive ansat som Embedsmænd, forinden han har gjort i Næst siglig Tjeneste, ei gaar igjennem, forbeholder jeg mig det Amendement, at der i Lovens Udsat den bestilte Grundforretning, at den skal komme til Anvendelse paa alle Embedsmænd uden Undtagelse, og saaledes ogsaa saavel paa de militære Embedsmænd